

ВИСНОВОК

наукового керівника дисертаційної роботи Івана Лозового на тему: **«Особистісні та ситуаційні чинники ставлення курсантів військового ЗВО до навчально-професійної діяльності»**, представленої на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 «Психологія».

Загальна характеристика дисертації. Дисертація Івана Лозового присвячена вирішенню актуального наукового завдання, що полягає у виявленні психологічних чинників та психолого-педагогічних умов оптимізації ставлення курсантів військових ЗВО до навчання.

Актуальність теми дослідження. ставлення курсантів до навчання обумовлена наявністю в освітньому просторі сучасного військового вищого навчального закладу сукупності негативних чинників, пов'язаних з навчальною діяльністю (довготривалий повсякденний навчальний процес, інтенсивні стресогенні екзаменаційні ситуації, необхідність підтримувати протягом тривалого часу високий рівень напруженої інтелектуальної і фізичної активності, складності процесу особистісного самовизначення в майбутньому професійнім середовищі й ін.). На жаль, у вітчизняній психології відсутні спеціальні дослідження, у яких виявляється роль ставлення до навчально-професійної діяльності курсантів військових ЗВО.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертаційного дослідження пов'язана з комплексною науково-дослідною темою кафедр психології, педагогіки та практичної психології Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди «Психологія розвитку суб'єктів педагогічного процесу» (номер державної реєстрації 01121U100712), що координується Міністерством освіти і науки України.

Наукова новизна представленої роботи. Визначено наукову новизну та теоретичну значущість наукової праці, які полягають у тому, що:

вперше:

- виділено, теоретично обґрунтовано та емпірично верифіковано поняття ситуаційних, особистісних та особистісно-ситуаційних (інтерактивних) факторів ставлення курсантів військових вищих навчальних закладів до навчально-професійної діяльності;
- виявлено компоненти структурної організації ситуаційних, особистісних та інтерактивних факторів ставлення курсантів до навчання, а також специфіка прояву цих компонентів у успішних та неуспішних курсантів;
- встановлені психологічні умови, за яких досягається синергія у співвідношенні внутрішніх ресурсів психіки курсанта та вимог освітнього простору військового ЗВО (сприйняття курсантами вимог з боку освітнього простору як ясних, адекватних, що дають вибір; підтримка викладачів; залучення до навчання у формі відданості їй; здатність до фізичної та психологічної самоактивації, домінування «пильного» стилю при прийнятті рішень у навчальних ситуаціях з елементами невизначеності та ризику;
- стильові особливості ставлення до навчання у курсантів військового

ЗВО;

уточнено:

- комплекс методик психодіагностики параметрів та структури відносин курсантів військового вищого навчального закладу до навчально-професійної діяльності з урахуванням рівня успішності;

- уявлення про опосередкову роль диспозиційного оптимізму у прояві ситуаційних, особистісних та інтерактивних факторів щодо курсантів до навчально-професійної діяльності;

- ситуаційні, особистісні та інтерактивні психологічні предиктори ставлення курсантів до навчальної діяльності;

розширено уявлення про:

- психологічної сутності конструкту «освітній простір військового вищого навчального закладу» та специфіці орієнтування успішних та неуспішних курсантів у цьому просторі;

- критерії конструктивності ставлення до навчально-професійної діяльності у юнацькому віці;

дістали подальший розвиток:

- шляхи оптимізації ставлення курсантів військового ЗВО до навчально-професійної діяльності;

- способи та технології психологічного супроводу процесу оптимізації ставлення курсантів до навчально-професійної діяльності засобами соціально-психологічного тренінгу.

Теоретичне та практичне значення отриманих результатів.

Теоретичне значення роботи полягає у комплексному вивченні системи ситуаційних, особистісних і інтерактивних предикторів, які проявляються у ставленні до навчання у курсантів; в розкритті механізмів саморегуляції навчально-професійної діяльності у юнацькому віці; у виявленні умов прояву предикторів ставлення до навчання у курсантів взагалі, та у курсантів з різними рівнями академічної успішності. Практичне значення роботи полягає у розробці психодіагностичного комплексу, спрямованого на вивчення структурної організації чинників ставлення до навчання у курсантів; у побудові регресійних рівнянь, за допомогою яких на основі вивчення чинників ставлення до навчання можна прогнозувати успішність курсантів у навчальній діяльності. Розроблена програма психолого-педагогічного супроводу може бути використана для оптимізації ставлення курсантів до навчально-професійної діяльності.

Основні положення роботи й отримані в дисертаційному дослідженні результати можуть бути використані у ході професійної підготовки та підвищення професійного рівня практичних психологів при викладанні навчальних курсів «Педагогічна психологія», «Психодіагностика», «Загальна психологія», «Воєнна психологія», «Психологія особистості», «Психологічне консультування».

Апробація. Результати дисертаційного дослідження доповідалися та були схвалені на Міжнародних науково-практичних конференціях: «Трансформаційні процеси соціально-гуманітарної сфери сучасної України в

умовах війни: виклики, проблеми та перспективи» (Тернопіль, 2022) та *всеукраїнських* – «Харківський осінній марафон психотехнологій» (Харків, 2020-2023 рр.); на засіданнях кафедри психології ХНПУ імені Г.С. Сковороди (у 2020-2023 рр.).

Характеристика роботи здобувача в процесі підготовки дисертації, особисті якості, проявлені в процесі роботи над дисертацією. За час роботи над дисертаційним дослідженням здобувач Лозовий І.В. проявив себе як зрілий та обізнаний фахівець в своїй галузі, ретельний і відповідальний дослідник. Вибір теми дослідження був обумовлений високим пізнавальним інтересом здобувача до актуальних проблем сьогодення, його практичною професійною діяльністю та результатами бібліографічного пошуку.

У процесі дослідження І.В. Лозовий проявив здатність до глибокого теоретичного аналізу та узагальнень, продемонстрував самостійність у визначенні структури та змісту експериментальної частини та ретельність у її реалізації. У процесі апробації розвивальної програми Лозовий І.В. зумів замотивувати учасників розвивально-корекційної програми на серйозну, плідну роботу, викликати у них позитивне відношення до себе та до програми, створити умови для формування пізнавального інтересу та атмосфери співробітництва.

Висновок. На підставі зазначеного можна стверджувати, що дисертаційна робота «Особистісні та ситуаційні чинники ставлення курсантів військового ЗВО до навчально-професійної діяльності» розроблена на високому науковому рівні, за своєю значущістю, науковою новизною та практичною спрямованістю отриманих результатів повністю відповідає існуючим стандартам, за змістом і оформленням відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022р. і може бути рекомендована до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія.

Науковий керівник

Доктор психологічних наук,
старший дослідник

Олена ЩЕРБАКОВА

